

ONA TILI VA TABIIY FAN INTEGRATSIYASI ORQALI O'QUVCHILARNING DUNYOQARASHINI KENGAYTIRISH

Ergasheva Dinora Ulug'bek qizi

DTPI pedagogika fakulteti Boshlang'ichta'lim
yo'nalishi 3-bosqich talabasi
Email: dinorae57@gmail.com

Abduzoirova Nazira Alisher qizi

DTPI pedagogika fakulteti Boshlang'ich
ta'lim yo'nalishi 3-bosqich
talabasi

Email: abduzoirovanazira37@gmail.com
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17342691>

Annotatsiya:

Mazkur maqolada ona tili va tabiiy fanlar integratsiyasi masalasi, ularning o'zaro bog'liqligi hamda fanlararo yondashuvning o'quvchilarning tafakkuri, dunyoqarashi va nutq madaniyatini rivojlantirishdagi o'rni yoritiladi. Integratsion ta'lim metodlari, dars jarayonida tabiiy fanlar mazmunini til o'rganish jarayoni bilan uyg'unlashtirishning samarali shakllari tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada o'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish, ilmiy tafakkurni kuchaytirish va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan metodik tavsiyalar keltiriladi.

Аннотация:

В данной статье рассматриваются вопросы интеграции родного языка и естественных наук, их взаимосвязь, а также роль междисциплинарного подхода в развитии мышления, мировоззрения и культуры речи учащихся. Анализируются интеграционные методы обучения, эффективные формы сочетания содержания естественных наук с процессом изучения языка на уроках. Кроме того, в статье приводятся методические рекомендации, направленные на формирование экологической культуры, усиление научного мышления и развитие творческого подхода у учащихся.

Abstract:

This article discusses the integration of the native language and natural sciences, their interconnection, and the role of an interdisciplinary approach in developing students' thinking, worldview, and speech culture. It analyzes integrative teaching methods and effective ways to combine the content of natural sciences with language learning in the classroom. The article also provides methodological recommendations aimed at fostering environmental awareness, strengthening scientific thinking, and enhancing students' creativity.

Kalit so'zlar:

ona tili, tabiiy fan, integratsiya, innovatsion ta'lim, fanlararo yondashuv, ekologik tarbiya, nutq madaniyati, kompetensiya, zamonaviy pedagogika. Bugungi globallashuv davrida ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etish, fanlararo integratsiyani kuchaytirish dolzarb masalaga aylanmoqda. Ayniqsa, ona tili darslarini tabiiy fanlar (biologiya, fizika, kimyo, geografiya va boshqalar) bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarda nafaqat til bilimlarini, balki atrof-muhit, tabiat hodisalari va ilmiy tushunchalar haqidagi bilimlarini ham mustahkamlaydi.

Ключевые слова:

родной язык, естественные науки, интеграция, инновационное образование, междисциплинарный подход, экологическое воспитание, культура речи, компетенция, современная педагогика.

Keywords:

Native language, natural sciences, integration, innovative education, interdisciplinary approach, environmental education, speech culture, competence, modern pedagogy.

Integratsiya — bu fanlar o'rtasidagi bog'liqlikni ta'minlash orqali ta'lim jarayonini yaxlit ko'rishga keltirishdir. Ona tili fanida tabiiy fanlardan olingan matnlar, misollar, atamalar va mavzular yordamida o'quvchilarning ilmiy dunyoqarashini kengaytirish, ularni tahliliy va ijodiy fikrlashga yo'naltirish mumkin.

Ona tili o'quvchilarning muloqot, tafakkur va nutq madaniyatini shakllantiruvchi asosiy fan hisoblanadi. Tabiiy fanlar esa tabiat hodisalari, inson organizmi, energiya, harakat va atrof-muhit haqidagi ilmiy bilimlarni beradi. Ularni uyg'un holda o'qitish natijasida o'quvchilarda tabiat va inson o'rtasidagi bog'liqlikni tushunish, ularni to'g'ri ifoda etish, ilmiy terminologiyani o'zlashtirish qobiliyati ortadi.

Masalan, "Tabiat manzarasi" mavzusidagi insho yozish jarayonida o'quvchilarga geografik tushunchalarni, iqlim hodisalarini yoki biologik atamalarni izohlab o'rgatish ularning so'z boyligini kengaytiradi va ilmiy fikr yuritishga o'rgatadi.

Ta'lim jarayonida fanlararo integratsiyani amalga oshirish uchun bir qator metodlardan foydalanish mumkin: Matn asosida integratsiya: Ona tili darslarida tabiiy fanlarga oid matnlar tanlash, ularni tahlil qilish, asosiy g'oyani aniqlash.

Lug'at ishi orqali integratsiya: Biologik, fizik, geografik terminlarni lug'at boyligini oshirish vositasi sifatida qo'llash.

Integratsiya o'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Tabiiy fanlar orqali ular tabiatni asrash, resurslardan oqilona foydalanish, atrof-muhitni muhofaza qilish kabi tushunchalarni o'zlashtiradilar. Ona tili esa bu bilimlarni so'z orqali ifoda etish, nutqiy jihatdan yetkazish imkonini beradi. Shuningdek, integratsiya orqali o'quvchilar quyidagi ko'nikmalarni egallaydilar.

Hozirgi kunda STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) ta'lim tizimi dunyo miqyosida keng qo'llanilmoqda. Bu tizimda "Art" — san'at va til o'rganish yo'nalishlarini ham o'z ichiga oladi. Demak, ona tili darslarini tabiiy fanlar bilan bog'lash — bu STEAM yondashuvining amaliy ko'rinishidir. O'qituvchi zamonaviy texnologiyalar (interaktiv testlar, multimedia, virtual laboratoriyalar) yordamida o'quvchilarning qiziqishini oshirishi, mavzuni yanada jonli va hayotiy ko'rinishda tushuntirishi mumkin.

Xulosa

Ona tili va tabiiy fan integratsiyasi o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini har tomonlama rivojlantiradi. Bunday yondashuv ularni nafaqat so'z boy, balki ilmiy fikrlovchi, ekologik madaniyatga ega, mustaqil qaror qabul qila oladigan shaxs sifatida shakllantiradi. Fanlararo integratsiya — zamonaviy ta'lim tizimining muhim talabi bo'lib, o'qituvchi uchun ham ijodkorlik, ham metodik yangilanish manbai hisoblanadi. Shu bois, har bir pedagog dars jarayonida tabiiy fanlar bilan bog'liq materiallardan foydalanib, o'quvchilarda keng dunyoqarash, ilmiy tafakkur va so'z madaniyatini shakllantirishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2021.
2. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020
3. Abdullayeva N., Jo'raeva M. Integratsion ta'lim metodlari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.
4. Qodirova D. Ona tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2023.
5. Hasanov S. Tabiiy fanlarni o'qitishda interfaol metodlar. – Samarqand: SamDU, 2021.
6. Mamatova Z. STEAM ta'lim konsepsiyasi va uning ahamiyati. – "Pedagogik innovatsiyalar" jurnali, №2, 2024
7. Xolmatov A. Fanlararo integratsiya va zamonaviy ta'lim. – Toshkent: Innovatsiya, 2020.
8. Saidova D. Ekologik madaniyat va ona tili o'qitish. – Namangan: TDPI,